

Småföretagsbarometern

Sveriges äldsta och största undersökning av småföretagarnas uppfattningar och förväntningar om konjunkturen • Våren 2010



Swedbank och sparbankerna i samarbete med Företagarna

företagarna®

Swedbank 
och Sparbankerna

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern mäter hur småföretagarna uppfattat det ekonomiska läget idag och inom den närmaste framtiden. Barometern omfattar företag med 1-49 anställda och baseras på telefonintervjuer som genomförs av TNS Sifo under mars 2010. Samtliga barometrar och bilagor kan hämtas hem från respektive organisations hemsida på Internet.

SWEDBANK OCH SPARBANKERNA

Postadress: 105 34 Stockholm

Telefon: 08-585 900 00

Telefax: 08-585 910 26

Internet: www.swedbank.se

FÖRETAGARNA

Postadress: 106 67 Stockholm

Telefon: 08-406 17 00

Telefax: 08-24 55 26

Internet: www.foretagarna.se

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturundersökning som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar konjunkturen, tillväxtförutsättningarna och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Underlaget för barometern utgörs av intervjuer med småföretag. Därmed är det företagarnas egen uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i redovisade index för konjunkturen.

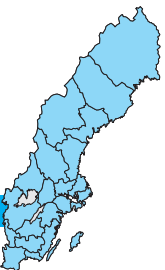
Undersökningen, som genomförts sedan 1985, omfattar denna gång 4 325 företag inom det privata näringslivet med 1–49 anställda. De läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och diagram kan hämta hem materialet från respektive organisations hemsida.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Swedbank och Företagarna. Jörgen Kennemar (Swedbank) är författare till denna rapport. Vid genomförandet av intervjuerna har tns Sifo medverkat.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till kunskapen om de små företagens betydelse för den svenska ekonomin.

Swedbank och Sparbankerna

Företagarna



Innehåll

Sammanfattning.....	3
Småföretagskonjunkturen vänder upp	4
Tillväxten i ordergången ökar	6
Omsättningstillväxten tar fart	7
Småföretagen börjar nyanställa igen.....	8
Fortsatt pressad lönsamhet.....	9
Konjunkturläget i olika branscher.....	10
Byggindustrin fortsätter att expandera	10
Konjunkturåterhämtning från låga nivåer.....	11
Trögt för handelsföretagen.....	12
Tjänsteföretagens expansion fortsätter	13
Trögt för företag med försäljning till andra svenska företag	14
Ökat förtroende om konjunkturen.....	15
Omvärldskonjunkturen och råvaror oroar	15
Nästan två av tre företag är nöjda med företagsklimatet.....	16
Tillväxthinder.....	18
Små förändringar i företagsklimatet.....	21

Nettotal och konjunkturindikatorn

Nettotal: För att underlätta snabba svar på intervjufrågorna ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring eller annan statistik.

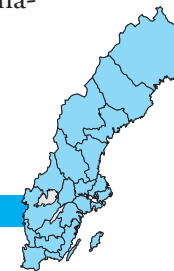
- ja eller nej
- större, oförändrad eller mindre

Svaren räknas om till procentandelar och företagen vägs samman efter antal anställda eller förädlingsvärde. För att underlätta tolkningen av de frågor som besvaras enligt b) redovisas ett uttryck som direkt anger den inträffade eller förväntade förändringens riktning och styrka. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar (ökat/större) och negativa (minskat/mindre) benämns nettotal.

Konjunkturindikatorn: Nettotalen för beställningar, sysselsättning och omsättning läggs samman och bildar konjunkturindikatorn.

Sammanfattning

- Konjunkturen för landets småföretag (1–49 anställda) pekar uppåt i vårens Småföretagsbarometer. Den samlade konjunkturindikatorn, som är en summering av nettotalen för beställningar, omsättning och sysselsättning, steg till 26 jämfört med minus 8 i höstbarometern: Detta får dock betraktas som en blygsam återhämtning med hänsyn till fjolårets djupa konjunkturedgång.
- Baserat på småföretagens egna bedömningar förutses konjunkturindikatorn att stiga till 132, vilket är den högsta nivån i Småföretagsbarometerens 25-åriga historia. Den kraftiga uppgången i konjunkturindexet skall emellertid tolkas med viss försiktighet eftersom den förväntade ökningen sker från en låg nivå.
- De mest expansiva förväntningarna har småföretagen inom den privata tjänstesektorn och företag med exportverksamhet.
- 70 % av småföretagen ser goda möjligheter att expandera jämfört med 64 % i höstbarometern.
- Drygt vart fjärde småföretag planerar att netto nyanställa de kommande tolv månaderna, vilket om planerna förverkligas ger en sysselsättningsökning på 65 000 personer på den svenska arbetsmarknaden.
- Hälften av landets småföretag bedömer att den nuvarande lönsamheten är normal för det enskilda företaget. Drygt en tredjedel uppger att den är sämre än normalt och 13 % anser att lönsamheten är högre än normalt.
- Omvärldskonjunkturen, högre råvarukostnader och stigande räntor är de konjunkturrisiker som småföretagen bedömer vara störst de kommande tolv månaderna.
- Svag efterfrågan upplevs som det största tillväxthindret för en femtedel av småföretagen, vilket är en minskning med tio procentenheter från i höstas. Som viktigaste expansionsbegränsningar anser 18 % respektive 16 % av småföretagen vara stigande arbetskostnader och brist på arbetskraft.



Småföretagsbarometern våren 2010

Småföretagskonjunkturen vänder upp

Konjunkturläget för de svenska småföretagen (1–49 anställda) har ljusnat efter den djupaste lågkonjunkturen sedan början av 1990-talet. Konjunkturindikatorn, som är en summering av nettototalen beställningar, omsättning och sysselsättning steg till 26 i vårens undersökning från minus 8 i höstbarometern. Mot bakgrund av den djupa nedgången i svensk ekonomi under det senaste året är det dock en förhållandevis blygsam återhämtning som småföretagarna uppvisar. Samtidigt är de inhemska förutsättningarna för en fortsatt konjunkturåterhämtning väsentligt bättre jämfört med den djupa nedgången under 1990-talets början då svensk ekonomi präglades av höga räntor och stram finanspolitik. Uppgången för konjunkturindikatorn i vårens barometer drivs främst av en ökad ordergång och stigande omsättning. Arbetsmarknadsläget har också ljusnat och visar ett tydligt omslag från i höstas då en övervikt av småföretag genomförde personalnedskärningar.

Nio av tio av Småföretagsbarometerens delbranscher uppvisar en konjunkturförbättring jämfört med i höstas, men de branschvisa skillnaderna är relativt stora. Det starkaste konjunkturläget återfinns bland de tjänsteproducerande företagen där uppdragsverksamhet och övriga privata tjänster ingår. Tillverkningsindustrin och sam-

Diagram 1: Konjunkturindikatorn för samtliga företag

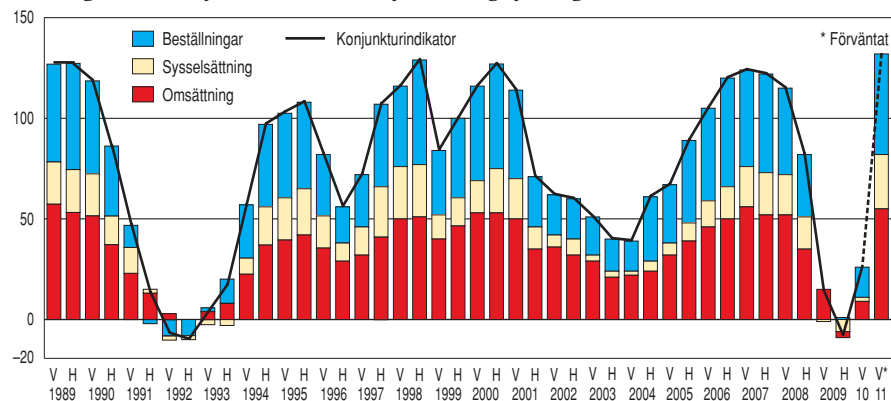
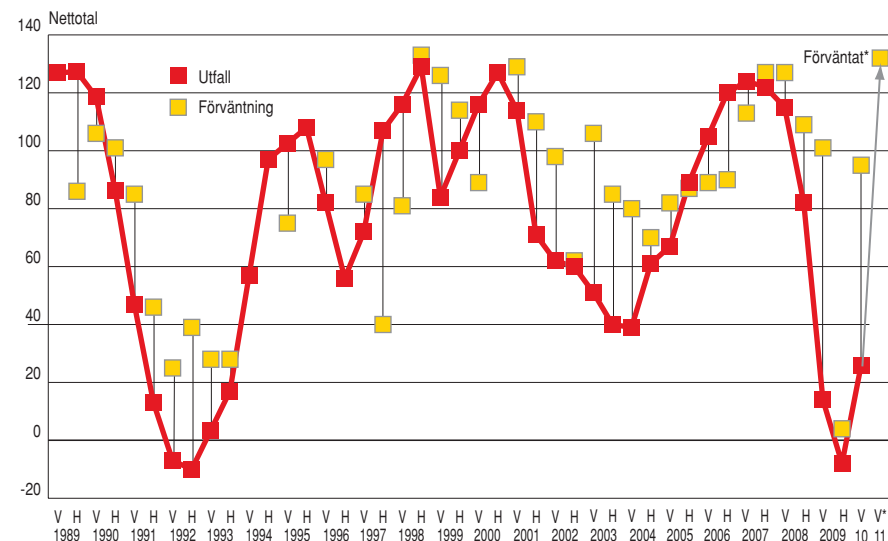


Diagram 2: Konjunkturindikatorn, utfall och förväntning



färdsel fortsätter däremot att uppvisa den svagaste konjunkturen även om en förbättring har skett sedan i höstas.

För ett år sedan förutsåg småföretagarna att konjunkturindikatorn vid den här tiden skulle ha stigit till 24. Utfallet på 26 visar att utvecklingen i stort har följt företagets förväntningar. Att konjunkturbotten har passerats återspeglas inte minst i företagens planer inför de kommande tolv månaderna. Småföretagarna har blivit mer optimistiska jämfört med för ett halvår sedan, och i samtliga delbranscher förväntas en starkare konjunktur. Baserat på företagarnas egna bedömningar förutses konjunkturindikatorn stiga till 132, vilket är den högsta nivån i barometerens 25-åriga historia. De höga nivåerna är sannolikt ett uttryck för att flertalet företag nu förutser uppgångar från ett mycket nedpressat läge. De mest expansiva utsikterna finns inom exportföretagen.

Småföretagarna bedömer att de största konjunkturrisken är omvärldskonjunkturen och de stigande råvarupriserna. Tillväxten i Europa kommer att ha en särskilt stor betydelse för landets mindre exportföretag eftersom den huvudsakliga exportförsäljningen går till denna region.

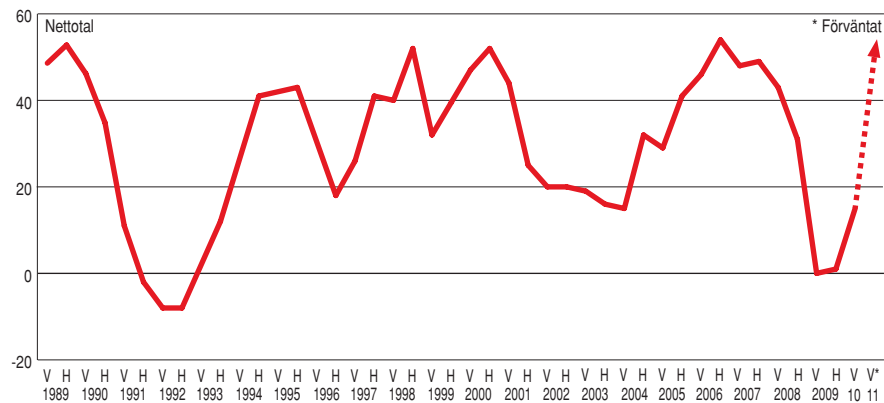


Tillväxten i ordergången ökar

Sedan den nedåtgående trenden i småföretagens ordergång bröts i höstas har orderläget förbättrats. I vårens barometer uppgav vart tredje småföretag fler beställningar under de senaste tolv månaderna medan vart femte bedömde att de hade minskat. Det innebär att nettotalet för beställningar steg från 2 i höstas till 15 i vårbarometern. Den största förbättringen noteras bland exportföretagen där nettotalet för beställningar steg till 34, en indikation om att omvärldskonjunkturen har stärkts efter den kraftiga nedgången 2009. För företag som har sin huvudsakliga försäljning i Sverige är det främst de som har svenska hushåll som slutkund som uppvisar en förbättrad ordergång, medan motsvarande företag med försäljning till andra företag uppvisar en väsentligt blygsammare utveckling.

Småföretagen bedömer att ordergången kommer att öka under de närmaste tolv månaderna, Drygt hälften av företagen förutser en stigande ordergång och endast 4 procent uppger att de kommer att minska. Nettotalet stiger därmed till 50 och tangerar de nivåer som rådde under 2006. Mest optimiska är exportföretagen där mer än två tredjedelar prognosticerar en ökad ordergång trots de bräckliga globala tillväxtutsikterna.

Diagram 3: Beställningar, samtliga företag

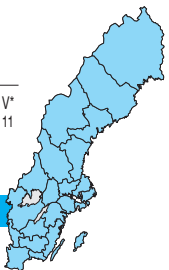
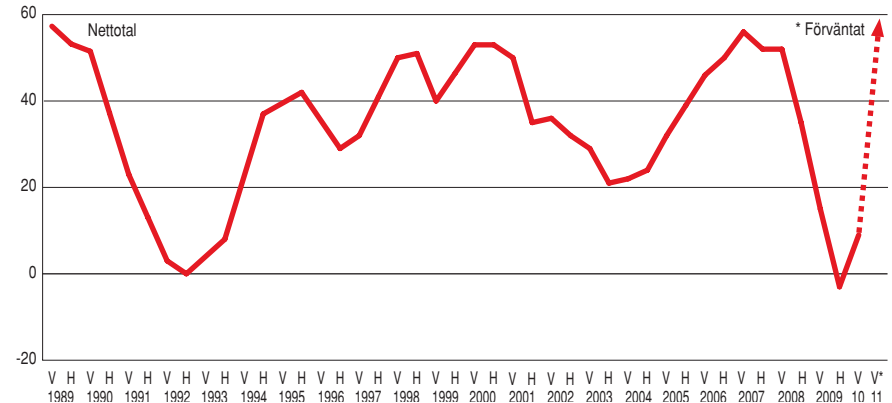


Omsättningstillväxten tar fart

Den förbättrade ordergången har satt avtryck i småföretagens omsättning och har bidragit till att nettotalet steg till 9, från minus 3 i höstbarometern. I vårbarometern uppgav 40 % av företagen att omsättningen hade ökat det senaste året. Att omkring en tredjedel samtidigt redovisar en minskad omsättning tyder dock på att förbättringen i ordergången ännu inte gett tillräckliga effekter i småföretagens försäljning. Det kan också tyda på att ordergången inte är tillräcklig utbredd och att vändningen sker från låga nivåer. Även i ett historiskt perspektiv befinner sig indexet långt under den trendmässiga nivån på 33,8. Samfärdsel och tillverkningsföretag hade den svagaste omsättningsutvecklingen medan övriga privata tjänster, uppdragsverksamhet och byggnadsindustrin hade den starkaste omsättningstillväxten.

Småföretagarna förutser att omsättningen kommer att stärkas under de närmaste tolv månaderna, vilket är i linje med den förväntade ordergången. Hela 61 % av landets småföretagare anser att det förbättrade orderläget kommer att höja företagets omsättning och nettotalet stiger till 54. Det innebär att företagarna är mer optimistiska jämfört med motsvarande bedömning i höstas.

Diagram 4: Omsättning, samtliga företag



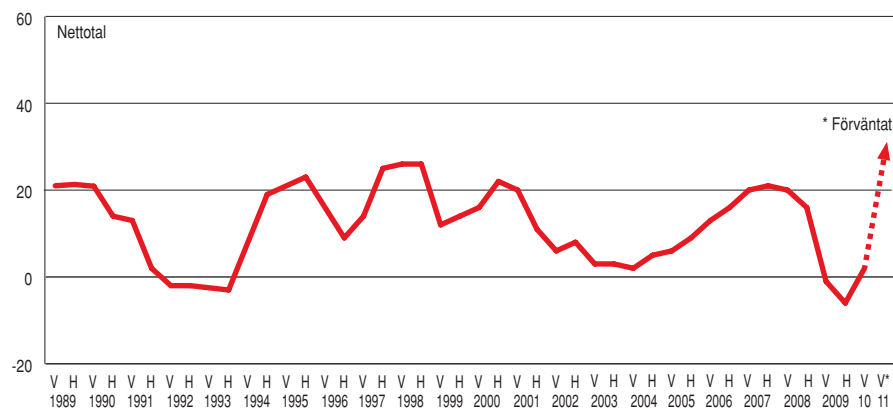
Småföretagen börjar nyanställa igen

Den djupa konjunktur nedgången i svensk ekonomi har inneburit att antalet anställda i småföretagen sjunkit för första gången sedan 1990-talskrisen. Under det senaste halvåret har dock tecknen om en återhämtning på den svenska arbetsmarknaden blivit fler. Det avspeglas också i vårens Småföretagsbarometer där nettotalet steg till 2 från minus 6 i höstbarometern. Ljusningen på arbetsmarknaden kommer främst från de privata tjänsteföretagen, medan det fortfarande finns en övervikt av företag inom industrin och handelsföretagen där personalneddragningar har genomförts. Det är således en tudelad arbetsmarknad som framträder.

Småföretagens bedömning om en starkare konjunktur förväntas leda till att arbetsmarknaden i Sverige fortsätter att förbättras. Vart tredje företag bedömer att de kommer att ha fler sysselsatta om ett år jämfört med en fjärdedel i höstas. Samtidigt sjunker andelen företag som progosticerar nedskärningar och detta innebär att nettotalet för sysselsättningen stiger till 27. De mest expansiva anställningsplanerna återfinns inom tjänsteföretagen.

Nyanställningarna som planeras är till största delen heltidsanställningar, vilket 57 % av småföretagen anger. Tidsbegränsade rekryteringar förutses av knappt en tredjedel (28 %) av företagen och de är till stor del kopplade till handel, hotell och restaurang samt hushållsrelaterade tjänster.

Diagram 5: Sysselsättning, samtliga företag



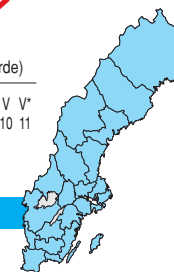
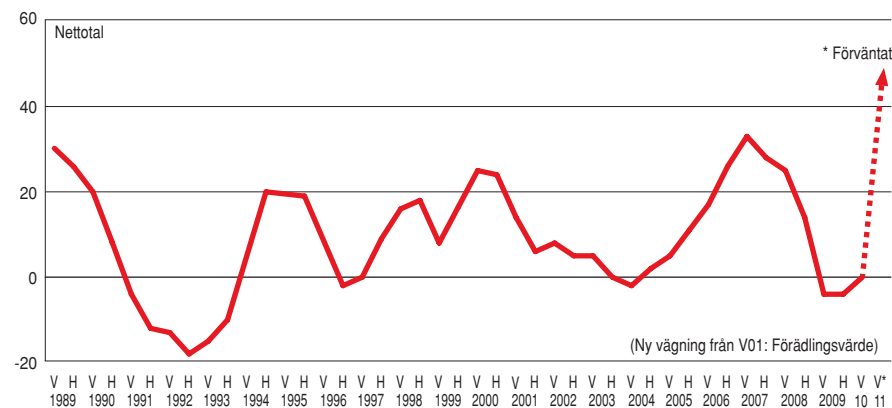
Fortsatt pressad lönsamhet

Lönsamhetsutvecklingen för landets småföretag visar tecken på en stabilisering efter att gradvis ha försämrats under 2008 och 2009. Men det är en tudelad bild som framträder. Vart tredje företag upplever att lönsamheten har blivit sämre under de senaste tolv månaderna. Samtidigt är det en lika stor grupp företag som uppger att lönsamheten har förbättrats. Sammantaget innebar det att nettotalet steg till 0 från minus 6 i höstundersökningen. Det är således en blygsam förbättring och det är långt ifrån de nivåer som rådde under högkonjunkturåret då nettotalet låg över 30-strecket.

Småföretagen har skruvat upp sina lönsamhetsförväntningar. Den förväntade konjunkturuppgången innebär att 53 % av företagen anser att lönsamheten kommer att förbättras de kommande tolv månaderna och endast 7 procent bedömer att den kommer att försämrars. Nettotalet stiger till 45 och är en upprevidering jämfört med de förväntningar som man hade i höstas då nettotalet hamnade på 33. Förutom en ökad omsättningstillväxt är det fler företag som planerar att höja försäljningspriserna, från 31 % av samtliga företag till 41 % i vårens barometer. Planerade prishöjningar är vanligast i handelsföretagen och bland hotell och restaurang.

För att belysa den aktuella lönsamheten har småföretagarna fått bedöma om den avviker från den normala nivån i det enskilda företaget. Av samtliga företag i undersökningen uppgav drygt en tredje-

Diagram 6: Lönsamhet, samtliga företag



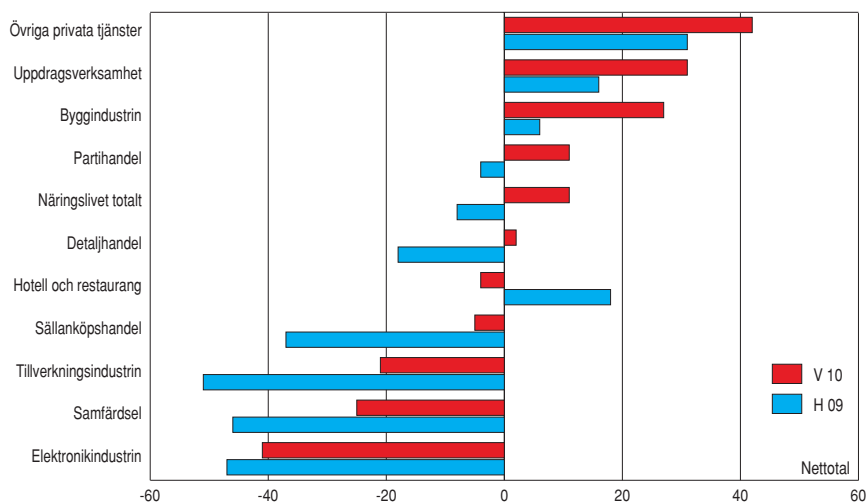
del att den låg under den normala nivån medan 13 % bedömde att lönsamheten var högre än normalt. Resterande del 51 % ansåg att företagets lönsamhet är på en normal nivå. Resultaten tyder på att lönsamheten trots allt är relativt hygglig bland småföretagen med hänsyn till fjolårets svaga konjunktur.

Konjunkturläget i olika branscher

Byggindustrin fortsätter att expandera

Konjunkturläget bland de varuproducerande företagen – där tillverknings- och byggföretag ingår – har påtagligt förbättrats jämfört med motsvarande undersökning i höstas. *Konjunkturindikatorn* (exkl beställningar) steg från minus 21 till plus 14 i vårens mätning. De branschvisa skillnaderna är dock stora. Byggindustrin är den del av den varuproducerande sektorn som drabbats minst av den djupa konjunktur nedgången i svensk ekonomi. I vårens barometer steg konjunkturindikatorn till 27, från 5 i höstas. Låga nominella räntor, Rot-avdrag, infrastruktursatsningar och regeringens insatser för att modernisera befintliga lägenheter kan sannolikt ha lindrat nedgången och till viss del kompenserat det kraftiga fallet i bostadsbyggandet.

Diagram 7: Konjunkturläget i olika branscher (indikatorn exkl. nettotalet för beställningar)



Den stigande aktivitetsnivån i byggindustrin förklaras främst av en ökad omsättnings- och en förbättrad sysselsättningsutveckling. Drygt vart fjärde byggföretag anser att *omsättningen* är högre än för tolv månader sedan och vart femte företag bedömer att den har minskat, vilket sammantaget ger ett nettotal på 21, en förbättring med 16 procentenheter från motsvarande undersökning i höstas. Konjunkturförbättringen i byggindustrin har lett till att vart fjärde företag har *nyanställt* de senaste tolv månaderna.

Företagen i byggindustrin förutser att konjunkturläget kommer att stärkas ytterligare under det kommande året. Konjunkturindikatorn för branschen förväntas stiga till 64 från 21 och den drivs av en förbättrad orderingång och en stigande omsättning. 45 % av byggföretagen bedömer att antalet order kommer att stiga och endast 5 % förutser en minskning fram till våren 2011. Uppskruvade förväntningar om det framtida orderläget bidrar också till att omsättningen kommer att stiga för hälften av landets byggföretag. Detta kommer även att sätta avtryck på arbetsmarknaden. En fjärdedel av byggindustriföretagen planerar att anställa under det närmaste året jämfört med 5 % som förutser personalneddragningar. Att vart tredje företag tackat nej till order på grund av brist på lämplig arbetskraft tyder också på att det finns ett nyanställningsbehov bland branschens mindre företag.

Konjunkturåterhämtning från låga nivåer

Tillverkningsindustrin är den bransch som uppvisar det svagaste konjunkturläget bland Småföretagsbarometerens delbranscher (När även beställningar inkluderas). Även om konjunkturindikatorn steg från minus 47 i höstas till minus 21 i vårens mätning är det alltjämt en övervikt av företag som redovisar sjunkande omsättning och minskad sysselsättning. Undantaget är tillverkningsföretagens beställningar, där 38 % av företagen redovisade en ökad orderingång jämfört med 25 % som ansåg att det hade gått ned. Det förbättrade orderläget har dock inte hindrat tillverkningsindustrin från att minska personalstyrkan. Småföretag verksamma inom industrin är den del av näringslivet där personalnedskärningar är vanligast förekommande, en tredjedel av företagen. Detta står i skarp kontrast till tjänsteföretagen där nästan 30 % av företagen har nyanställt det senaste året.

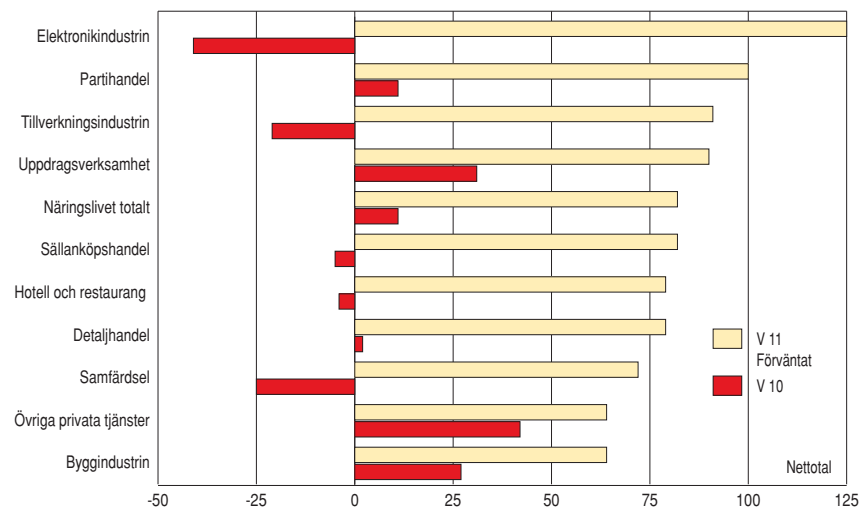


Industriföretagens förväntningar för de kommande 12 månaderna präglas av en ljus omvärldsbedömning. Konjunkturindikatorn (exklusive beställningar) förväntas stiga till 91 där samtliga delindexar stiger kraftigt, om än från låga nivåer. Närmare 60 % av de tillverkande företagen anser att orderläget kommer att vara högre om ett år och innebär att nettotalet för orderingen stiger till 55. Att två av tre tillverkande företag förväntar en ökad omsättning är också en spegling av ett gynnsammare efterfrågeläge, och nettotalet för omsättningen stiger till 61. Den förväntade konjunkturåterhämtningen förutses skapa nya arbetstillfällen i industrin, vilket också signalerades i höstas. Hela 36 % av tillverkningsföretagen planerar nyanställningar under det närmaste året samtidigt som personalneddragningar blir allt mindre vanligt. En viss försiktighet bör dock iakttas avseende tolkningen av företagens bedömningar, inte minst då förbättringen sker från låga nivåer.

Trögt för handelsföretagen

Den aggregerade konjunkturindikatorn för den varuförmedlande sektorn, där företag inom handel-, hotell och restaurang samt sam-

Diagram 8: Det förväntade konjunkturläget i olika branscher (indikatorn exkl. nettotalet för beställningar)



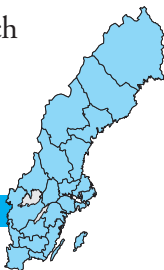
färdsel ingår, steg till minus 4 från minus 19 i höstas. Det är tredje mätningen i rad som indikatorn hamnar på den negativa sidan. Det svagaste konjunkturläget återfinns inom samfärdsel, men även hotell och restaurang uppvisar en svag aktivitet.

Utmärkande för den varuförmedlande sektorn är den blygsamma omsättningstillväxten de senaste tolv månaderna. Nettotalet hamnade på plus ett och innebär att tudelningen mellan de företag som redovisar en minskning alternativt en ökning är stor. Närmare 40 % av de varuförmedlande företagen uppger att omsättningen minskade det senaste tolv månaderna. Förutom en otillräcklig efterfrågan kan den modesta omsättningsutvecklingen förklaras av en tilltagande konkurrens på den svenska marknaden för mindre företag, inte minst via framväxten av nya köpcentra.

Baserat på de varuförmedlande företagens egna bedömningar förutses konjunkturindikatorn stiga till 81, vilket är en upprevidering från i höstas. Samtliga delbranscher i sektorn förväntas växa de närmaste tolv månaderna om än från en låg nivå. Det gäller inte minst företagen inom samfärdsel och delvis detaljhandeln där konjunkturedgången varit särskilt framträdande. En stigande omsättningstillväxt förutses leda till fler nyanställningar.

Tjänsteföretagens expansion fortsätter

De tjänsteproducerande företagen är de småföretag i barometern som klarat sig lindrigast under den senaste konjunkturedgången. Fallet i konjunkturindikatorn under 2008 och 2009 blev också väsentligt mindre än vid lågkonjunkturåren i början av 90-talet, inte minst tack vare låga nominella räntor och en expansiv finanspolitik. Sedan i höstas har konjunkturläget stärkts i de mindre tjänsteföretagen och konjunkturindikatorn steg till 52 (inklusive beställningar) och är därmed på en högre nivå än under våren 2009. Tjänsteföretagen är också den del av det privata näringslivet där sysselsättningen inte har minskat. I årets undersökning har nyanställningsbehovet tagit fart. 27 % av företagen redovisar en högre sysselsättningsnivå jämfört med ett år sedan. Det sker samtidigt som orderingen och omsättningen stiger och är anledningen till att indikatorn stiger.



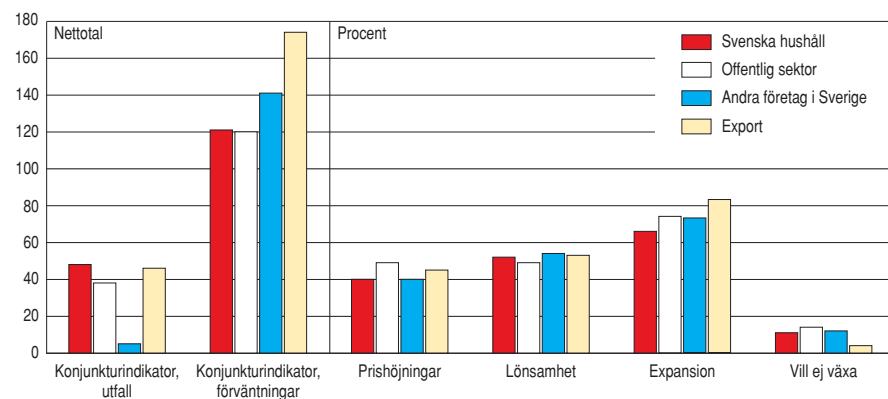
Tjänsteföretagens bedömning inför de kommande tolv månaderna är entydigt positiv. Den aggregerade konjunkturindikatorn bedöms öka till 130, vilket är den högsta nivån sedan början av 2000-talet. Den starkaste uppgången förutses ske inom uppdragsverksamhet, en bransch där nästan 40 % planerar nyanställningar. Konjunkturuppgången i sektorn skapar också möjligheter till en förbättrad lönsamhetsutveckling.

Trögt för företag med försäljning till andra svenska företag

Konjunkturutvecklingen i småföretagen kan också analyseras efter företagets huvudsakliga slutkunder. I årets vårbarometer har de konjunkturrella skillnaderna minskat vilket tyder på att konjunkturåterhämtningen har skett i fler delar av den svenska ekonomin jämfört med i höstas, då endast hushållsinriktade företag uppvisade en förbättrad konjunktur.

Trögast går det dock för den stora gruppen av företag som har sin huvudsakliga inriktning mot andra svenska företag. Här hamnade konjunkturindikatorn på blygsamma 2 i vårens barometer. Exportinriktade småföretag, som drabbats hårt av den djupa globala konjunkturedgången under 2009, uppvisade däremot en påtaglig

Diagram 9: Konjunkturläget i småföretagen utifrån deras slutkunder



Konjunkturindikator – summan av nettototalen för sysselsättning, beställningar och omsättning. För de övriga gäller andelen som ser möjligheter till prishöjningar, som förutser högre lönsamhet, som förutser expansion samt andel företag som uppger att de ej vill växa som största tillväxthinder.

förbättring jämfört med för ett halvår sedan och konjunkturindikatorn steg till 46 från minus 15 i höstas. Företag med försäljning till offentlig sektor uppvisar också en tydlig uppgång delvis till följd av ekonomiska stimulanser både från kommunal och statlig nivå. Småföretag med inriktning mot svenska hushåll är den del av näringslivet som fortsätter att uppvisa den starkaste konjunkturen trots en stigande arbetslöshet. Låga nominella räntor, stigande reala disponibelinkomster för flertalet hushållsgrupper stimulerar alltså till en ökad efterfrågan samtidigt som hushållens förtroende har stärkts.

Småföretagens egna bedömningar om en uppåtgående konjunktur de kommande tolv månaderna genomsyrar samtliga delgrupper, om än i varierande grad. De mest expansiva planerna finns bland exportföretagen där den samlade konjunkturindikatorn stiger till 174 från 46. Här finns också de största sysselsättningsplanerna, där vartannat företag uppger att de kommer att nyanställa. Även hos företag med försäljning till andra bolag är förväntningarna på konjunkturen högt ställda och konjunkturindikatorn förväntas stiga till 141, driven av en ökad orderingång och stigande omsättning. Ljusare arbetsmarknadsutsikter och en fortsatt expansiv finanspolitik förutses leda till ökad tillväxt även för företag med försäljning till hushåll och offentlig sektor, men där uppgången i indikatorn blir lägre jämfört med exportföretagen.

Företag som planerar prishöjningar under de närmaste tolv månaderna är relativt jämnt fördelade oavsett slutkundskategori, en indikation om att efterfrågan har förbättrats och förutses fortsätta. Det är en tydlig förskjutning från i höstas då företag med koppling till hushåll och offentlig sektor till största delen förutsåg prishöjningar medan de var mer dämpade bland exportföretagen.

Även bedömningen om den framtida lönsamheten är likartad. Vart annat företag prognosticerar en ökad lönsamhet det närmaste året medan knappt 10 procent förutser en sämre lönsamhetsutveckling. Om företagets prognoser realiseras innebär det en påtaglig förändring jämfört med det senaste året då det fanns en övervikt av företag som uppgav en krympande lönsamhet, särskilt för företag med exportinriktning och de med försäljning till andra bolag i Sverige.

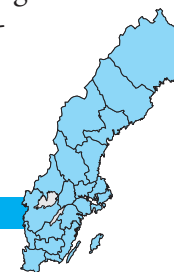
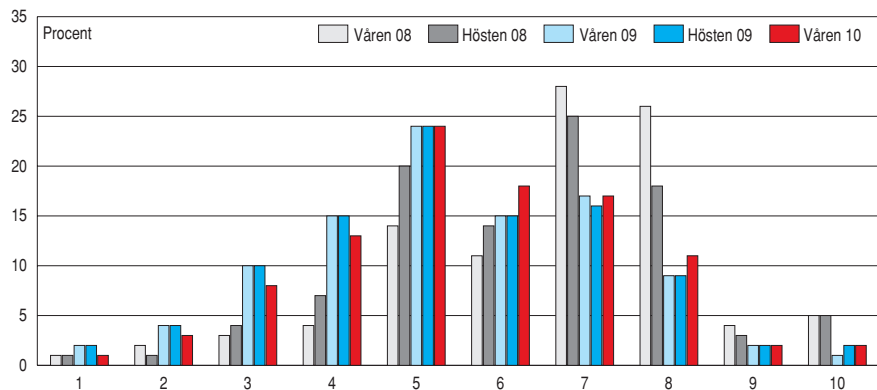


Diagram 10: Sammanfattande betyg för konjunkturläget.
(Betygsskala 1–10, där 1 är mycket svagt och 10 är mycket starkt)



Ökat förtroende om konjunkturen

I Småföretagsbarometern får småföretagen bedöma det aktuella konjunkturläget utifrån en tiogradig skala, där 1 är mycket svagt och 10 är mycket starkt. Att det genomsnittliga betyget steg till 5,6 från 5,4 i höstas är ännu en bekräftelse på att konjunkturen bland småföretagen har förbättrats det senaste halvåret. Det innebär också att andelen företag som anger ett betyg högre än 5 har vuxit till 50 % jämfört med 44 % i höstas, en ökning med 10 procentenheter, vilket får betraktas som en stor förändring på relativt kort tid. Branschvisa skillnader finns dock. Tjänsteföretag tillsammans med byggindustrin ger det högsta betyget (5,8). Lägst betyg ges av småföretag verksamma inom tillverkning (5,2), hotell och restaurang (5,3) samt samfärdsl (5,4). Den aktuella bedömningen om konjunkturläget stämmer därmed väl överens med vad konjunkturindikatorn visar.

Omvärldskonjunkturen och råvaror oroar

Bland de konjunkturrisiker som småföretagen redovisar i vårens barometer är *omvärldskonjunkturen* det vanligaste förekommande svaret, med 35 %. Detta genomsyrar i stort sett samtliga delar av det privata näringslivet, vilket också är en indikation på småföretagens ökade internationalisering. Den inhemska marknaden påverkas allt mer av omvärldsfaktorer samtidigt som den utsätts för ökad konkurrens.

Bland tillverkande företag samt företag verksamma inom uppdragsverksamhet, var andelarna än större, med 39 %, respektive 44 %.

Det senaste årets kraftiga prisökning på energi och andra råvaror är sannolikt en bidragande orsak till att 24 % av företagen ser detta som den näst vanliga konjunkturrisken. Att råvaruprisuppgången även sätter avtryck på den varuförmedlande sektorn har lett till att 50 % respektive 40 % av hotell och samfärdsl företag anser att detta är den största konjunkturrisken. Det är till och med en högre andel jämfört med tillverkningsindustrin där motsvarande andel är 35 %.

Nästan lika stor andel, 23 %, anger *högre räntor* som den största konjunkturrisken. Det är framför allt inom de räntekänsliga branscherna såsom byggindustrin och handelsföretagen som denna riskfaktor är mer utbredd. 15 % av småföretagen bedömer bristen på krediter som den största konjunkturrisken och är jämnt spritt mellan olika branscher och företagsstorlekar. Till de finansiella riskerna kan *valutautvecklingen* inbegripas och bedömdes av 12 % av landets småföretag som största risken. Det är framför allt i företag med inköp och försäljning till andra länder som denna konjunkturrisik blir mer framträdande. Särskilt utmärkande är partihandeln där 30 % ser valutan som en konjunkturrisik jämfört med 21 % i tillverkningsindustrin och 16 % för övriga tillverkningsindustrin.

Vilka är de största konjunkturriskerna för ert företag? Fler svarsalternativ är möjliga (%)

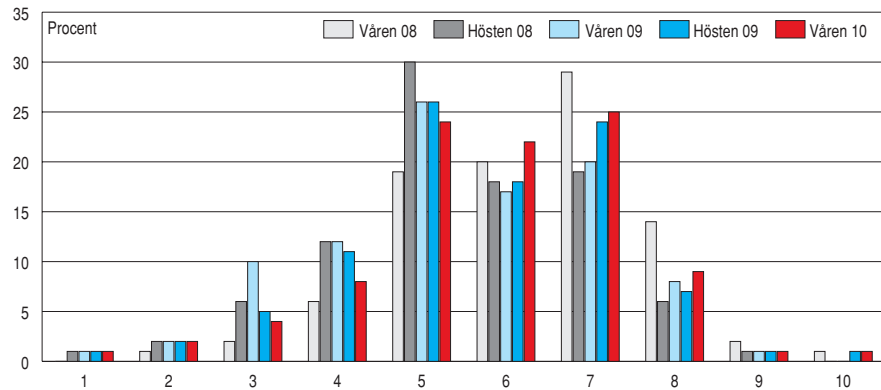
	Totalt	Varuproducerande	Varuförmedlande	Tjänsteföretag
Omvärldskonjunkturen	35	32	39	39
Stigande råvarupriser	24	28	23	10
Högre räntor	23	31	19	16
Tillgången på krediter	15	18	15	14
Valutautvecklingen	12	13	28	6
Annat	15	13	12	22
Vet ej	11	9	6	14

Nästan två av tre företag är nöjda med företagsklimatet

Småföretagens bedömning av det aktuella företagsklimatet fortsätter att stiga. I genomsnitt blev betyget 5,8 jämfört med 5,7 vid mätningstillfället i höstas. Det innebär också att småföretagarna är mer



Diagram 11: Sammanfattande betyg för företagsklimatet.
(Betygsskala 1–10, där 1 är mycket svagt och 10 är mycket starkt)



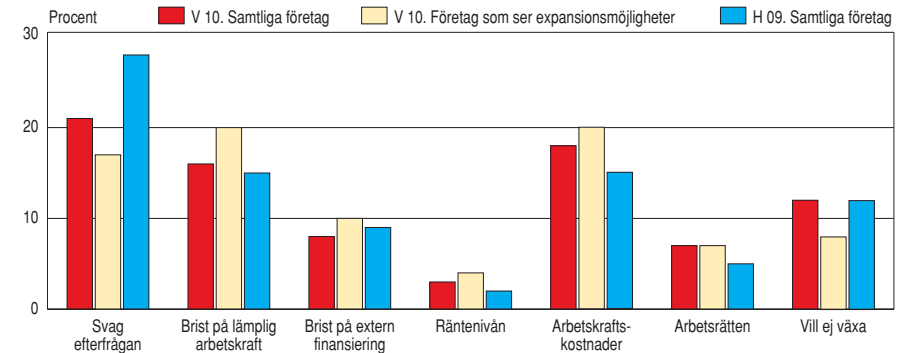
nöjda med företagsklimatet än motsvarande för det aktuella konjunkturläget, även om betygskillnaden har minskat något. Andelen företag som anger ett betyg högre än 5 för företagsklimatet fortsätter att öka och var i vårbarometern 58 % jämfört med 52 % i höstas samt 46 % för ett år sedan. Företag verksamma inom hotell och restaurang samt samfärdsel ger det lägsta omdömet, 5,4 respektive 5,5 i årets undersökning. Högsta betyget görs av elektronik- (6,3) och partihandelsföretagen (6,0).

Tillväxthinder

71 % av företagen anser att det finns goda utsikter att expandera, vilket är en något större andel än för ett halvår sedan (64 %). De mest optimistiska framtidsplanerna finns i partihandeln (78 %) och uppdragsverksamheten (74 %).

En *svag efterfrågan* upplevs alltjämt som det viktigaste tillväxthindret för landets småföretag. Den är dock något mindre framträdande jämfört med de senaste undersökningarna, vilket genomsyrar samtliga delbranscher i Småföretagsbarometern. Det kan också vara ett tecken på att konjunkturläget håller på att förbättras. I vårbarometern svarade 21 % av företagen att efterfrågan är det största tillväxthindret jämfört med 28 % i höstas och hela 35 % våren 2009. Även om efterfrågeläget har förbättrats det senaste halvåret finns

Diagram 12: De viktigaste tillväxthindren för en ökad expansion



det tydliga branschvisa skillnader. I industrin och samfärdsel uppger närmare 30 % av företagen en bristande efterfrågan som ett hinder, vilket dock är en minskning med tio procentenheter sedan i höstas. Motsvarande andel för bygg och övriga privata tjänster är endast 12 % respektive 14 %.

Det näst största tillväxthindret är arbetskostnader, med en andel på 19 % av företagen. Det är en ökning från 15 % i höstas. Detta tillväxthinder är mer vanligt förekommande i de arbetsintensiva branscherna, exempelvis handelssektorn.

Brist på lämplig arbetskraft som tillväxthinder är i stort sett oförändrat sedan i höstas och är en indikation på en fortsatt svag arbetsmarknad och återhållsamma nyanställningsplaner. I vårbarometern redovisade 16 % av företagen att bristen på arbetskraft var det viktigaste hindret för expansion. Rekryteringsproblemen är mest framträdande inom byggindustrin där vart fjärde företag anger detta som det största hindret för tillväxt. Även företag verksamma inom uppdragsverksamhet redovisar större bristtal (22 % av företagen) jämfört med övriga branscher.

Drygt vart tionde företag som ser expansionsmöjligheter vill ej växa. Det är en andel som ligger relativt stabilt över tiden och visar att det snarare är ett strukturellt än konjunktorellt expansionshinder. I företag med färre än 5 anställda anger 17 % av företagen att de inte vill växa, en andel som i stort sett är oförändrad sedan i höstas. Ge-

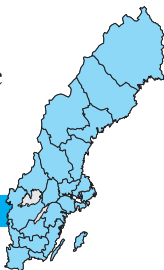
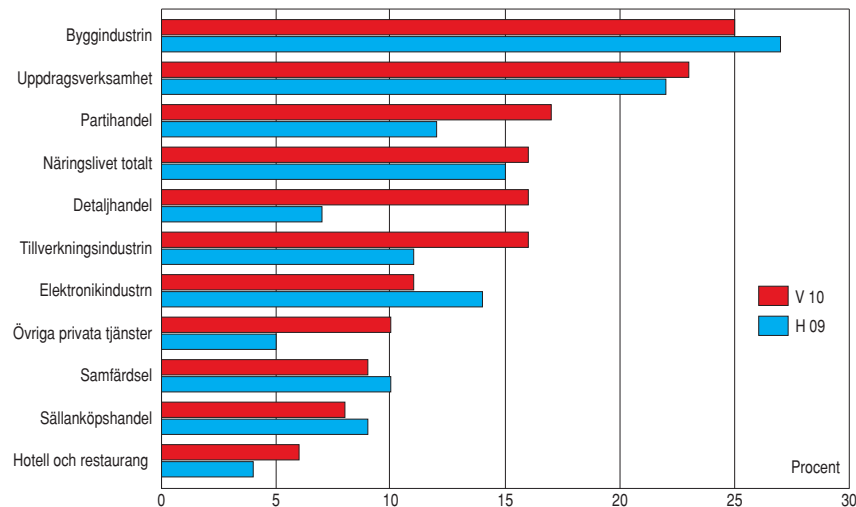


Diagram 13: Småföretagens arbetskraftsbrist



nerationsskiften, krångel med regelverk och administrativ börda som växer med företaget kan vara några förklaringar.

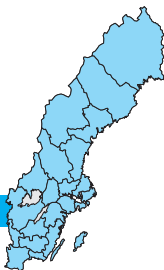
Svårigheter att expandera på grund av bristande extern finansiering upplevs av 8 % av företagen och är en marginell nedgång sedan i höstas (9 %). I tillverkningsindustrin och privata tjänster var dock finansiering ett något större hinder. Att riskkapitalförsörjningen uppfattas som ett mindre hinder för tillväxt kan sannolikt förklaras av den svaga efterfrågan på kapital inte minst på grund av fallande investeringar i näringslivet och ett lågt kapacitetsutnyttjande. Det är först när resursutnyttjandet stiger och investeringsbehovet i företagen ökar, som större fokus kommer att läggas på en välfungerande kreditförsörjning.

Tudelad regional utveckling

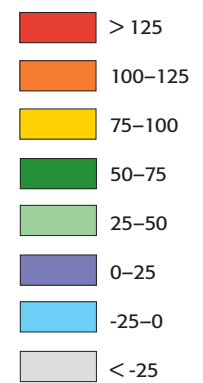
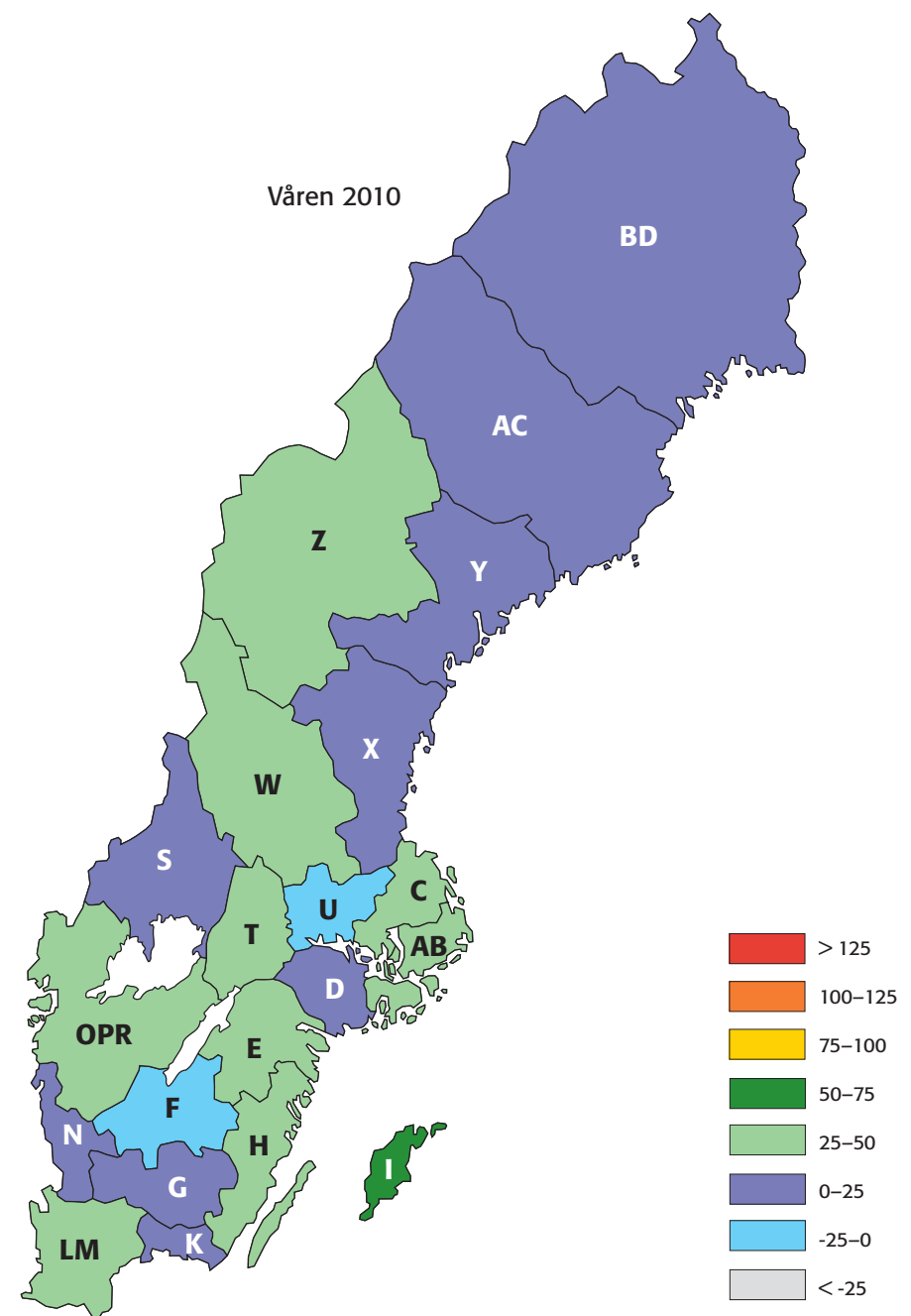
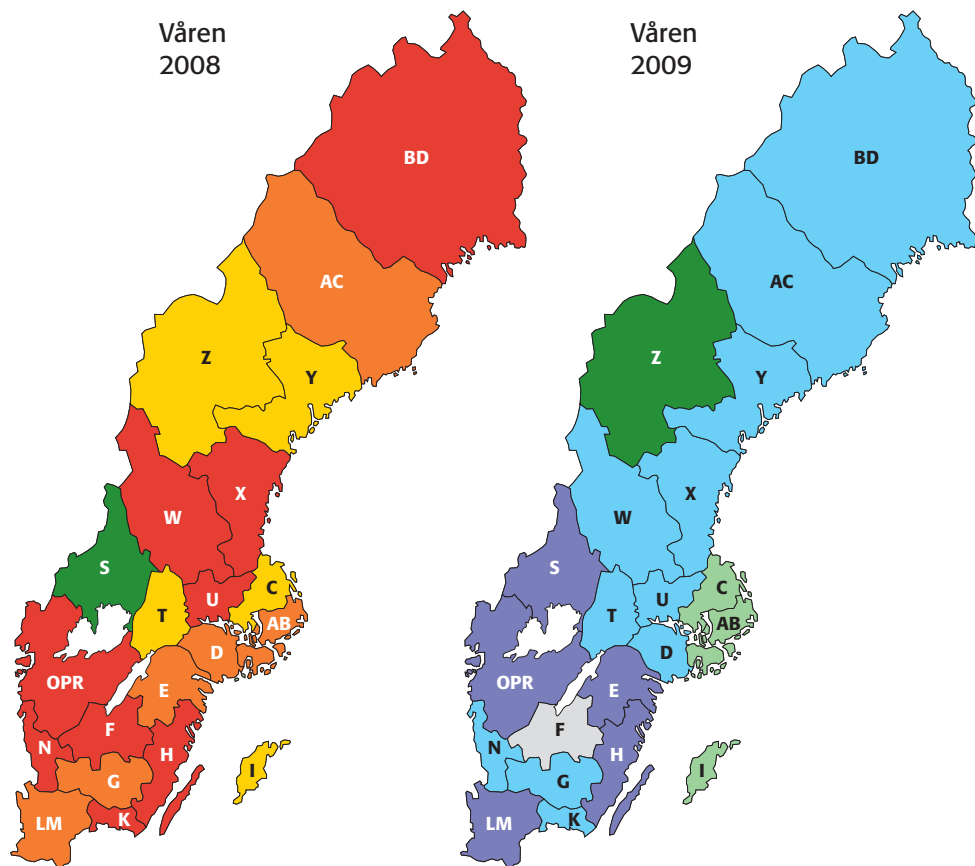
Tudelningen i den svenska ekonomin med en trög återhämtning i industrin och en högre tillväxttakt i tjänstesektorn får även effekter på regionalnivå. Även om samtliga län uppvisade en konjunkturförbättring från i höstas råder det skillnader i styrkan i konjunkturen. Industriregionerna i södra Sverige och de norrländska länen släpar alltjämt efter konjunkturmässigt jämfört med de regioner som har en större exponering mot tjänstesektorn såsom i Stockholm, Uppsala och Skåne län. De regionala konjunkturskillnaderna avspeglas även i bedömningen om vilka hinder som begränsar företagets expansionsmöjligheter. I vårbarometern är det framför allt i norrlandslänen som svag efterfrågan var det enskilt största tillväxthindret, omkring 30 % redovisades av företagen jämfört med riksgenomsnittets 20 %.

För de närmaste tolv månaderna förväntas de regionala skillnaderna att minska när industrikonjunkturen stärks varför konjunkturläget förbättras påtagligt i de län som tidigare hade den svagaste utvecklingen. Smålandslänen Kronobergs- och Jönköpings län, Södermanlands samt Norrbottens län uppvisar de största förändringarna i konjunkturindexet. Detta förväntas också leda till nyanställningar i samtliga län det närmaste året efter att 12 av landets 21 län uppvisade personalneddragningar den gångna tolv månaders perioden. Den största omsvängningen sker i de län som tidigare haft en övervikt av företag med sysselsättningsminskningar såsom Smålandslänen, Halland och Västra Götalands län. Att den svenska arbetsmarknaden har stärkts framkommer också i arbetsförmedlingarnas platsannonsstatistik. På samma sätt sker den minsta förbättringen i län som redan uppvisat en relativt stark konjunktur, till exempel Jämtland.

En på sikt ökad efterfrågan på arbetskraft ställer dock ökade krav på att den svenska arbetsmarknadens funktionssätt förbättras. Trots att konjunkturuppgången är i sin linda och med hög arbetslöshet är bristen på arbetskraft ett betydande hinder i flera län (Norrbotten, Västerbotten, Västra Götaland) där en femtedel av företagen anser att det är svårt att finna lämplig arbetskraft.



Konjunkturläget för småföretag



Förväntningar om konjunkturen

